

Motion till riksdagen 2005/06:Ub314

av **Helena Bargholtz (fp)**

Gotland – centrum för högre utbildning och forskning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av kårobligatoriet, som prövas genom försök vid Högsolan på Gotland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa svenska fackhögskolor ("colleges"), vilket prövas genom försök vid Gotlands folkhögskolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler internationella studenter på Gotland.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett återupprättande av det akademiska självstyret, vilket prövas genom försök vid Högsolan på Gotland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett nationellt institut för hälsa och medicin på Gotland.

Motivering

1998 etablerades Högsolan på Gotland som en del av det svenska högskole-systemet. Det är en ung – och för svenska förhållanden – liten högskola. Antalet studenter uppgår till ca 4 000. Antalet anställda är ca 200 och högskolan omsätter 150 miljoner kronor. Verksamheten spänner över många kunskapsområden: humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik och konstnärlig verksamhet.

Kärnan i högskolans verksamhet är mötet mellan vetenskap och vardag. En röd tråd i utbildningarna är det gränsöverskridande lärandet. Detta sker genom att kombinera studier inom naturvetenskap och teknik, ekonomi och samhällsvetenskap med humanistiska och konstnärliga perspektiv.

Fel! Okänt namn på

Studenten är utgångspunkten för den liberala politiken för högre utbildning. Grundutbildningen vid landets universitet och högskolor måste byggas upp med studentens perspektiv i förgrunden. Det gäller naturligtvis också för Högskolan på Gotland.

Utvärderingar

Oberoende utvärderingar är ett viktigt medel för att jämföra olika högskolor och universitet samt skärper konkurrensen. Studenternas önskemål och val måste avgöra utbyggnad och platstilldelning. Därigenom får varje student inflytande över utbildningens utformning. Denna princip bör präglade verksamheten för Högskolan på Gotland.

Kårobligatoriet är principvidrigt

Folkpartiet har länge motsatt sig kårobligatoriet. Det måste avskaffas. Studenter bör själva få avgöra hur de vill organisera sig. Kårobligatoriet visar det ringa förtroende staten har för studenterna. De måste själva få välja vilken förening de vill vara med i. En verksamhet som för studenterna bygger på obligatorisk anslutning är i likhet med all annan kollektivanslutning principvidrig.

Redan nu bör, anser jag, försöksverksamhet med avskaffat kårobligatorium äga rum vid Högskolan på Gotland. Studenterna själva bör ta fram modeller för nya former för studentinflytande.

Förlägg en fackhögskola i Fårösund

Den kvalificerade yrkesutbildningen måste öka och ges den status den förtjänar. Inom skilda områden som teknik, social omvårdnad och informationsteknik finns ett stort behov av kvalificerad, välutbildad arbetskraft. Det gäller naturligtvis också på Gotland. Här vore det också intressant med högre utbildning inom området ”nya jordbruksprodukter”: tryffel, vinodling, sprittillverkning, hampa etc.

Folkpartiet vill att fackhögskolor – en svensk variant av amerikanska ”colleges” – skall införas. Här skall studenterna få tillgång till kvalificerad yrkesutbildning. Studenten skall därigenom kunna kvalificera sig för fortsatta studier vid universitet och högskolor.

Redan i dag har vissa folkhögskolor en likartad inriktning på sin utbildning. Vård, social omsorg och jordbruk är exempel på utbildningar som passar för en kvalificerad eftergymnasial utbildning. Fackhögskolan skall kunna erbjuda en stimulerande forskningsmiljö för lärarna. Jag föreslår att den nya folkhögskolan i Fårösund utvecklas till en högskola för kvalificerad yrkesutbildning.

Internationaliseringen skall främjas

Fler utländska studenter och lärare från andra länder måste välkomnas. De ger nya impulser och stimulans till den högre utbildningen i Sverige. Detta kräver att universitet och högskolor förmår skapa attraktiva villkor för utländska akademiker som kan tänka sig att arbeta vid svenska utbildningsanstalter.

Här har Högskolan på Gotland unika förutsättningar tack vare Gotlands underbara miljö och läge som centralpunkt i Östersjön. Redan i dag förekommer ett utvecklat samarbete mellan Gotland och länderna runt Östersjön. Detta bör stimuleras ytterligare.

Den planerade ökningen av internationella studenter vid högskolan är starkt beroende av åtgärder för att underlätta studenternas resor och boende. Ett generöst statligt stipendie- och bidragssystem skulle underlätta detta, och bör därför utredas.

Respektera det akademiska självstyret

De akademiska lärosätena måste få bygga upp sin egen organisation. De som är närmast verksamheten kan forma och förändra den på det mest flexibla sättet. Den politiska styrningen får inte dominera systemet. Politiker bör inte få besluta om enskilda vetenskapliga prioriteringar.

Studenter, lärare och forskare skall utse rektorn för högskolan i stället för som i dag regeringen. Det är en makt som regeringen kan utnyttja för politiska syften. Den tidigare principen bör återinföras, vilken innebar att det val som studenter, lärare och forskare gjorde respekterades. Det politiska inflytande bör helt tas bort. De enskilda lärosätenas styrelser kan utses på olika sätt. Principen skall vara att studenter, forskare, lärare och personal utser sin högskolas styrelse. Därutöver kan vissa platser reserveras för inval av kompetenta personer utifrån med kunskap om högskola och forskning.

Erfarenheterna från USA visar att styrelser kan se ut på olika sätt och ändå fungera effektivt inom de ramar som sätts av lagar och regler.

Jag anser att regeringen bör inleda försöksverksamhet med att återupprätta det akademiska självstyret för Högskolan på Gotland. Förslag till den närmare utformningen bör tas fram av de verksamma vid högskolan.

Forskning utvecklar Högskolan på Gotland

Forskningen spelar en viktig roll också för de mindre högskolorna för att upprätthålla och utveckla den akademiska kvaliteten i verksamheten. Grundläggande är, som länsstyrelsen i Gotlands län och Högskolan på Gotland framhåller i en gemensam skrivelse i år till Utbildnings- och kulturdepartementet, att ge högskolans lärare goda möjligheter att bedriva forskning som ett led i den egna kompetensutvecklingen och som ett instrument för att utveckla undervisningen. Det är också viktigt att ge högskolans studenter möjligheter till direktkontakt med akademiska forskningsmiljöer och därigenom

Fel! Okänt namn på

stimulera intresset för fördjupade studier, t.ex. i doktorandutbildning. Forskningen har likaså en stor betydelse för högskolans möjlighet att utveckla sin roll som akademisk mötesplats i Östersjön.

Jag vill ha fler Nobelpris till svenskar och jag vill ha Nobelpristagare verksamma vid Högskolan på Gotland.

Inrätta ett nationellt institut för hälsa och medicin

Folkpartiet vill utveckla ämnesområdet för medicin till en svensk motsvarighet till USA:s ”National Institute of Health”, kallat ”Nationellt institut för hälsa och medicin”. Detta institut skall fokusera på vetenskapliga områden såsom bioteknik med medicinsk inriktning, bioinformatik, klinisk forskning och IT inom hälso- och sjukvården.

Jag anser att detta nationella institut bör förläggas till Gotland, som har alla förutsättningar att bli en lockande och inspirerande miljö för svenska och utländska forskare med naturvetenskaplig och medicinsk inriktning. Det skulle innebära också en förstärkning och utveckling av verksamheten kring Högskolan på Gotland.

Stockholm den 30 september 2005

Helena Bargholtz (fp)